

IZVJEŠĆE O UČINCIMA PROVEDBE ZAKONA O OTOCIMA U 2004. I 2005. GODINI

Prema odredbi čl. 38. Zakona o otocima (Narodne novine, br. 34/90, 32/2002 i 33/2006) Vlada Republike Hrvatske najmanje jednom godišnje izvješćuje Hrvatski sabor o učincima provedbe Zakona.

Ovo Izvješće je analitički pregled ulaganja u hrvatske otoke za 2004. i 2005. godini, a napravljeno je na osnovu dostavljenih podataka ministarstava, državnih upravnih organizacija i javnog sektora.

I. UVOD

Istočna obala Jadranskog mora zbog svoje izuzetne razvedenosti i prema Konvenciji o pravu mora Ujedinjenih naroda pripada takozvanim arhipelaškim morima. Za takav epitet zaslužni su brojni hrvatski otoci koji obuhvaćaju gotovo sve otoke istočne obale Jadrana i njegovog središnjeg dijela, čineći drugo po veličini otočje Sredozemlja. Prema podacima Hrvatskog hidrografskog instituta Split¹ ima ih 1246 i to 79 otoka, 525 otočića i 642 hridi i grebena.

Otoci zauzimaju 3.259 km² tj. 5,8% površine hrvatskog kopna. Zbog razvedenosti otočne obale, ukupna duljina obalne crte svih otoka iznosi 4.398 km, dok je ukupna duljina hrvatske morske obale 6.176 km. Najveću površinu ima otok Cres (405,70 km²) iako je do sada u literaturi Krk navođen kao najveći otok, najviši je Brač (Vidova gora 778 m), najrazvedeniji je Pag, a najduži Hvar.

Uz otoke se obično navodi i poluotok Pelješac (dug 62 km, površina 348 km²) koji se pruža u more u istom smjeru kao i okolni južnodalmatinski otoci, iste je geološke građe i klime, te sličnog biljnog i životinjskog svijeta.

Od ukupnog broja otoka njih 49 je stalno naseljeno. Najnapučeniji otok je Krk (17.087 stanovnika), te potom Korčula (15.649 stanovnika).

Otoci su za razvoj Republike Hrvatske oduvijek posjedovali značajne komparativne prednosti, zbog čega je 1999. godine na

---

¹ Podaci iz izvornog znanstvenog članka - T. Duplančić Leder, T. Ujević, M. Čala: „Duljine obalne crte i površine otoka na hrvatskom dijelu Jadranskog mora određene sa topografskih karata mjerila 1:25.000“

načelima Nacionalnog programa razvitka otoka² donesen i Zakon o otocima³.

Zakonom o otocima se na poseban način regulira pitanje ujednačavanja razvoja jednog područja Republike Hrvatske s njezinim ostalim područjima, s ciljem da se pojačanom državnim brigom, zaštitom, mjerama i načinom upravljanja osigura njihov održivi razvitak. U svrhu ostvarenja navedenog cilja utvrđena je:

- (a) potreba integralnog planiranja otočnog razvitka utemeljena na izradi 26 programa održivog razvitka pojedinog otoka ili otočne skupine kojima se definiraju i vrednuju ukupna prirodna i izgrađena bogatstva otoka/otočne skupine, određuje način njihovog korištenja i čuvanja, te izrađuju prijedlozi ulaganja u otočni razvoj,
- (b) izrada 13 državnih programa razvitka otoka kojima se definiraju potrebne aktivnosti pojedinih područja društvene, gospodarske i komunalne djelatnosti,

² **Nacionalni program razvitka otoka** donesen je 28. veljače 1997. na Saboru RH i njime je definirana briga O otocima na razini države i županija te općina i gradova, a sve u cilju održivog i trajnog razvitka otoka te opstanka i povratka stanovništva na njih.

Za provedbu Nacionalnog programa zaduženo je 1997. g. Ministarstvo razvitka i obnove (MRO), od 2000. g. Ministarstvo za javne radove, obnovu i graditeljstvo, a od 2004. Ministarstvo mora, turizma, prometa i razvitka. Unutar tadašnjeg Ministarstva pomorstva, prometa i veza ustrojen je 1995. g. Centar za razvitak otoka. 1996. g. Centar se seli u Ministarstvo razvitka i obnove. Preustrojem Ministarstva 2000. godine Centar prerasta u Upravu za razvoj otoka koja je 2001. g. proširena i djeluje kao Uprava za otočni i područni razvoj. Preustrojem početkom 2004. g. ponovno se razdvajaju otoci i područni razvoj i od tada postoji samostalna Uprava za otoke. Trenutno je Uprava za otoke organizirana tako da ima 2 odjela i 4 odsjeka. Kvalifikaciona struktura zaposlenih je 8 VSS, 2 VŠ i 3 SSS.

Prvotno je Centar za razvoj otoka, čiji je sljednik Uprava za otoke, bio zadužen voditi razvojne poslove kao što su:

- sudjelovanje u izradi i provedbi zakona i propisa određenih Nacionalnim programom
- sudjelovanje u izradi državnih infrastrukturnih i suprastrukturnih programa određenih Nacionalnim programom
- praćenje i analiziranje razvojnih učinaka Zakona o otocima i ostalih zakona i propisa i predlaganje mjera
- praćenje izrade propisa, mjera, programa izvan Nacionalnog programa
- prikupljanje programskih informacija od drugih ministarstava, državnih uprava i obalno-otočnih županija
- pokretanje, organiziranje i financiranje izrade programa potpunog i održivog korištenja otočnih resursa
- organiziranje i nadgledanje izrade razvojne dokumentacije, te znanstveno-stručnih studija i elaborata potrebnih za provođenje Nacionalnog programa
- promicanje i zastupanje razvojnog interesa otoka na međunarodnom planu
- izrada Programa aktivnosti RH na otocima na osnovi Nacionalnog programa

³ **Zakon o otocima** („Narodne novine“ 34/99, 32/02 i 33/06)

Zakon je usvojen na Saboru RH 26.03.1999. godine, I izmjene i dopune 21.03.2002. godine, II izmjene i dopune 10.03.2006.

Predmetnim Zakonom otoci se definiraju kao hrvatsko prirodno bogatstvo, a nekretnine na otocima osobitog nacionalnog, povijesnog, gospodarskog i ekološkog značenja od interesa za RH imaju njenu osobitu zaštitu.

Glede demografskog stanja i gospodarske razvijenosti, Zakonom se otoci razvrstavaju u dvije skupine. U prvu skupinu svrstani su nedovoljno razvijeni i nerazvijeni, mali, povremeno nastanjeni i nenastanjeni otoci i otočići. U drugoj su skupini svi otoci koji nisu razvrstani u prvu skupinu i poluotok Pelješac.

- (c) izrada Otočnog godišnjeg programa kojim se definiraju godišnja ulaganja u otoke od strane provoditelja programa otočnog održivog razvoja,
- (d) izrada i provedba infrastrukturnih projekata,
- (e) potreba sustavnog prometnog povezivanja otoka s kopnom i otoka međusobno, te
- (f) provedba posebnih poticajnih mjera razvitka otoka u raznim segmentima gospodarske djelatnosti.

Zakonom je postavljen okvir za postizanje društveno zadovoljavajuće naseljenosti na otocima, te nužnost unapređenja zdravstvenih, obrazovnih i kulturnih sadržaja.

Obzirom na složenost upravljanja otočnim razvitkom, na veliki broj sudionika tj. odgovornih provoditelja otočne razvojne politike i konkretnih mjera, od ministarstava i državnih upravnih organizacija i pravnih osoba do županija, lokalne i područne (regionalne) samouprave te komunalnih organizacija, poslovi pokretanja i usklađivanja gore navedenih mjera i aktivnosti u nadležnosti su Ministarstvu mora, turizma, prometa i razvitka.

Radi učinkovitijeg provođenja mjera i aktivnosti ukupnog održivog razvitka otoka, sukladno Zakonu, Ministarstvo je 20. prosinca 2004. godine osnovalo Otočno vijeće kao savjetodavno tijelo ministra, koje čine:

- ministar mora, turizma, prometa i razvitka – predsjednik Vijeća,
- tri zastupnika u Hrvatskom Saboru,
- po jedan predstavnik Ministarstva financija, Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodnoga gospodarstva, Ministarstva zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva, Ministarstva gospodarstva, rada i poduzetništva, Ministarstva zdravstva i socijalne skrbi i dva predstavnika Ministarstva mora, turizma, prometa i razvitka, koje imenuje Vlada Republike Hrvatske na prijedlog ovih ministarstava.
- po tri predstavnika obalno-otočnih županija koje imenuje Povjerenstvo za otoke, osim Ličko-senjske županije koja sudjeluje s jednim predstavnikom

Otočno vijeće broji ukupno 30 članova.

II. PROGRAMI I PROJEKTI POTPORE RAZVOJU OTOKA U 2004. I 2005. GODINI

Ovo izvješće je koncipirano u nekoliko cjelina kojima se, sukladno glavnim grupama zadaća definiranim u Zakonu o otocima i utvrđenim provoditeljima otočne razvojne politike i mjera, na sažet način iznosi presjek izvršenih aktivnosti i postignutih učinaka primjene Zakona, te obrazlažu razlozi drugih izmjena i dopuna postojećeg Zakona o otocima.

U razdoblju od 2004. godine do kraja 2005. godine u provedbi Zakona o otocima sudjelovala su sljedeća ministarstva i javni sektor: Ministarstvo mora, turizma, prometa i razvitka, Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva, Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodnoga gospodarstva, Ministarstvo financija, Ministarstvo zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva, Ministarstvo kulture, Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa, Ministarstvo pravosuđa, Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi, Ministarstvo obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti, Ministarstvo obrane, Hrvatske vode, Hrvatske šume, Hrvatske ceste, Hrvatska elektroprivreda, Hrvatske telekomunikacije, Hrvatska pošta, Hrvatska banka za obnovu i razvoj i Fond za regionalni razvoj.

U nastavku se kroz prikaze rezultata rada pojedinih ministarstava i javnog sektora iznose postignuti učinci primjene Zakona o otocima u razdoblju 2004. - 2005. Uvidom u iste vidljivo je da je u promatranom razdoblju u provedbu pojedinih zadaća i obveza utvrđenih po Zakonu o otocima uloženo **2.907.293.238,68** kuna proračunskih sredstava i sredstava pravnih osoba (*tablica 1*). Ovim ulaganjima obuhvaćeni su svi naseljeni hrvatski otoci.

Tablica 1

Ministarstva/ Javni sektor	Uložena sredstva 2004. - 2005.
Ministarstvo mora, turizma, prometa i razvitka	1.074.420.413,62
Ministarstvo mora, turizma, prometa i razvitka (potpore putem kreditiranja)	129.479.874,86
Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva	9.902.079,00
Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi	17.928.178,00
Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa	38.248.314,90
Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodnog gospodarstva	12.335.243,60
Ministarstvo kulture	29.014.870,85
Ministarstvo obrane	23.207.586,00
Ministarstvo zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva	125.000,00
Ministarstvo zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva (potpore putem kreditiranja)	174.905.915,58
Ministarstvo pravosuđa	723.675,95
Ministarstvo financija	522.980,19
Ministarstvo financija – porez na dohodak ustupljen općinama i gradovima na otocima	107.943.675,89
Ministarstvo obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti	2.091.227,44
Fond za regionalni razvoj	7.405.244,60
Hrvatska elektroprivreda	132.217.964,04
Hrvatske šume	30.451.566,65
Hrvatske ceste	217.756.934,00
Hrvatska pošta	2.012.795,87
Hrvatske vode	68.648.200,00
Hrvatske telekomunikacije	22.691.000,60
HBOR (potpore putem kreditiranja)	805.260.497,04
SVEUKUPNO	2.907.293.238,68

MINISTARSTVO MORA, TURIZMA, PROMETA I RAZVITKA

Uprava za otoke se u razdoblju od donošenja Zakona do danas prioritarno usmjerila na realizaciju investicija u otočnu prometnu, komunalnu i društvenu infrastrukturu te provođenje odredbi Zakona. Pored ove prioritetne aktivnosti financijski se pratila i realizacija projekata jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave na otocima i to u području unapređenja zdravstvene, obrazovne, kulturne i turističke djelatnosti otoka i otočana te njihovog gospodarskog prosperiteta. Od ukupno uloženi sredstava veći dio sredstava je uloženi u investicijske projekte namijenjene izgradnji i unapređenju sljedećih projekata otočne infrastrukture:

- sanacija, rekonstrukcija, obnova i izgradnja luka i lučica, obala i obalnih zidova;
- izgradnja otočnih vodoopskrbnih sustava i mjesnih vodovodnih mreža te provođenje vodoistražnih radova;
- sanacija i izgradnja otočnih sustava odvodnje sa pojedinačnim sanacijama, rekonstrukcijama, obnovama i izgradnjom mjesnih kanalizacijskih mreža;
- izgradnja i sanacija odlagališta otpada;
- probijanje, asfaltiranje, uređenje, održavanje otočnih i mjesnih nerazvrstanih cesta i putova;
- izgradnja helidroma na otocima, te ulaganje u otočne zračne luke

Kako bi se omogućila dodatna sredstva te time povećao stupanj ulaganja u otočnu infrastrukturu, Ministarstvo mora, turizma, prometa i razvitka u suradnji sa Ministarstvom zdravstva i socijalne skrbi, Ministarstvom znanosti, obrazovanja i športa, Zavodom za školstvo i Hrvatskim vodama izradilo je i nominiralo za kreditiranje Razvojnoj banci Vijeća Europe Projekt „Izgradnja objekata komunalne i društvene infrastrukture na hrvatskim otocima“, kojeg je Vlada RH usvojila u srpnju 2004. godine, a Razvojna banka Vijeća Europe prihvatila u studenom 2004. godine, te je 15. prosinca 2004. između Vlade RH i Razvojne banke Vijeća Europe potpisan ugovor o zajmu za Projekt.

Projekt „Izgradnja objekata komunalne i društvene infrastrukture na hrvatskim otocima“ je multisektorski projekt koji za glavni cilj ima poboljšanje sveukupne kvalitete života na otocima i stvaranje preduvjeta za održivi razvoj, kako na malim, slabo naseljenim i udaljenim otocima, tako i na većim i razvijenijim otocima. Lošiji uvjeti života, odnosno glavni uočeni problemi na otocima jesu nepostojeća ili nedovoljno izgrađena vodoopskrba i odvodnja, neadekvatna skrb za starije, neadekvatni objekti zdravstvene zaštite, te sustav obrazovanja neprilagođen specifičnostima otoka.

Projekt identificira četiri komponente čija će realizacija pridonijeti poboljšanju životnih uvjeta na otocima.

- 1) Komunalna infrastruktura – sastoji se od dvije podkomponente:
  - a) Vodoopskrba – poboljšanje sigurnosti čuvanja i isporuke vode na malim i udaljenim otocima koji nisu spojeni na vodoopskrbne sustave s kopna, obnovom starih vodosprema, odnosno izgradnjom novih vodosprema odgovarajućeg kapaciteta i stvaranjem sustava razvođenja vode. Voda za piće osiguravat će se dovozom brodovima vodonoscima, odnosno izgradnjom postrojenja za desalinizaciju vode, osobito na otocima na kojima živi više od 2.000 domicilnih stanovnika te na otocima koji u sezoni imaju posjet većeg broja turista i gostiju. Podkomponenta također podrazumijeva i izgradnju vodoopskrbnih sustava na otocima koji su bliži kopnu i do kojih su provedeni vodoopskrbni cjevovodi.
  - b) Odvodnja – smanjivanje zagađivanja okoliša reguliranjem ispuštanja otpadnih voda na otocima i u njihovim uvalama, što je konzistentno sa standardima Republike Hrvatske i EU.

- 2) Socijalna skrb na otocima
  - poboljšanje postojeće infrastrukture u domovima za starije i nemoćne osobe (prostor i oprema),
  - uvođenje izvaninstitucionalnog oblika skrbi, savjetodavni rad, specijalizirano udomiteljstvo, pomoć i njega u kući, patronaža i slično.

- 3) Unaprijeđenje zdravstvene zaštite
  - poboljšanje sustava zdravstvene zaštite kroz poboljšanje postojeće infrastrukture u zdravstvenim objektima na otocima, te opremanje zdravstvenih objekata neophodnom medicinskom opremom

- 4) Unaprijeđenje obrazovnog procesa na udaljenim, slabo naseljenim i malim otocima te na otocima s trendom ubrzanog rasta stanovništva - cilj je osigurati kvalitetno obrazovanje na malim otocima korištenjem alternativnih oblika nastavnog procesa: škole na daljinu, internet škole, seminari za učenike i nastavnike i sl.

Razdoblje realizacije projekta je od 2004. do kraja 2007. godine, a ukupna sredstva potrebna za realizaciju Projekta iznose 769.814.000,00 kuna od čega se zajmom preko projekta CEB IV Razvojne banke Vijeća Europe i Državnim proračunom osigurava 386.728.742,70 kuna (u odnosu 50:50), te 383.085.257,30 kuna iz sredstava lokalne i regionalne (područne) samouprave i drugih subjekata.

Po pojedinim komponentama planirana sredstva iznose:

1) komunalna infrastruktura	
a) vodoopskrba	71.335.000,00 kuna
b) odvodnja	207.967.742,70 kuna
2) socijalna skrb	19.500.000,00 kuna
3) zdravstvo	28.926.000,00 kuna
4) obrazovanje	59.000.000,00 kuna

Projekt je koncipiran na način da je Ministarstvo mora, turizma, prometa i razvitka nositelj Projekta, ali za određene komponente i njihovo provođenje odgovorna su resorna ministarstva i Hrvatske vode.

U 2004. i 2005. godini po pojedinim komponentama projekta utrošena su sljedeća sredstva:

1) komunalna infrastruktura	
a) vodoopskrba	48.370.389,54 kuna
b) odvodnja	58.307.558,87 kuna
2) socijalna skrb	1.366.741,36 kuna
3) zdravstvo	6.484.923,79 kuna
4) obrazovanje	1.967.201,63 kuna

Uz navedeno, Uprava za otoke je financijski podržavala i određene projekte iz područja obrazovanja, kulture, zdravstva, socijalne skrbi, nakladništva, unapređenja elektronske komunikacije (npr. telemedicina), gospodarstva, poljoprivrede i ribarstva. Riječ je o projektima koji su vođeni od strane resornih ministarstava u okviru njihovih redovnih programa, dok je Ministarstvo mora, turizma, prometa i razvitka financijski potpomoglo njihovu realizaciju.

U svrhu koordinacije poslova i zadaća definiranih u Zakonu o otocima Uprava za otoke je inicirala i sudjelovala u osnivanju Povjerenstava za nadziranje upravljanja otočnim razvitkom pri obalno-otočnim županijama. U razdoblju od donošenja Zakona do danas osnovano je 7 povjerenstava koja su svojim dosadašnjim radom doprinijela učinkovitijem planiranju otočnog razvoja uopće. Naime, zadaća ovih povjerenstava je nadziranje svrhovitog gospodarenja otočnim resursima i otočnim razvitkom, i u tom pogledu povjerenstva su vrlo uspješno izvršila pozitivnu valorizaciju 137 projekata gospodarskog oživljavanja otoka⁴.

---

⁴ Otočna Povjerenstva sastavljena su od predstavnika obalno-otočne županije, otočnog grada/općine i Ministarstva mora, turizma, prometa i razvitka, koji razmatraju, ocjenjuju i odlučuju o projektima potencijalnih otočnih ulagača. Temeljem njihovih mišljenja HBOR odobrava kredite poduzetnicima sukladno Programu kreditiranja razvitka otoka odnosno kreditnim linijama iz drugih Programa HBOR-a.

Dovršena je izrada 25 *Programa održivog razvitka otoka* (program održivog razvitka otoka Šolte izrađen je u razdoblju od 2001. do 2003. godine kada je i usvojen na Vladi RH) koji predstavljaju obvezni razvojni dokument otoka, otočne zajednice, te otočne općine/grada. Također je izrađeno 11 *Državnih programa razvitka otoka* od predviđenih 13. Odustalo se od izrade Državnog programa otočnih telekomunikacija, jer su iste u međuvremenu privatizirane u potpunosti kao i od Državnog programa postupanja s krutim otpadom, jer su doneseni novi Zakon o otpadu, Strategija gospodarenja otpadom u Republici Hrvatskoj, te županijski planovi gospodarenja otpadom kojim dokumentima je uređeno pitanje gospodarenja otpadom na otocima. Državni program uređenja posjedovne i vlasničkopravne evidencije (katastra i zemljišnih knjiga) na otocima izrađen je i 28. listopada 1999. godine usvojen na Vladi RH. Državni program zaštite i korištenja malih, povremeno nastanjenih i nenastanjenih otoka i okolnog mora trenutno je u fazi pripreme za izradu.

Državni programi otočni razvoj tretiraju tematski, a programi održivog razvitka obuhvaćaju sve teme života i razvoja otoka, ali specifično definirane za određeno područje - otok tj. otočnu skupinu. Državne programe izrađuju, predlažu i provode resorna ministarstva, a programe održivog razvitka izrađuje Ministarstvo u suradnji s nadležnim tijelima obalno-otočnih jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave. Bitno je da se obje grupe programa izrađuju u sinergiji i korelaciji, kao i da se oni konzultiraju pri izradi prostornih planova koji se donose za područja obalno-otočnih jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave.

Dovršena je izrada svih državnih programa putem međuresornih radnih grupa sastavljenih od tijela državne uprave i koordiniranih iz ovog Ministarstva.

Programi održivog razvitka otoka (25) i Državni programi razvitka otoka (13) nakon izrade procjene financijskog učinka na Državni proračun biti će upućeni Vladi RH na donošenje.

Temeljem Državnih programa i Programa održivog razvitka otoka izradit će se *Otočni godišnji program*. On će sadržavati poslove i zadatke koje u sljedećim proračunskim godinama treba obaviti Ministarstvo, HBOR, te provoditelji državnih programa, zatim mjere razvojne politike sukladno Zakonu o otocima, te prijedlog potrebnih proračunskih sredstava, kao i druge sadržaje prema odredbama Zakona o otocima.

U svrhu smanjenja životnih troškova, te postizanja boljeg standarda otočnog stanovništva, a ujedno poboljšanja prometne povezanosti između otoka i kopna, između otoka međusobno, te na samim otocima, Zakonom je utvrđena obveza omogućavanja besplatnog prijevoza otočnom stanovništvu u javnom otočnom prometu, a što je u provedbi još od 2000. godine.

Aktivnost financiranja otočnog javnog cestovnog prijevoza odvija se sukladno *Naputku o kriterijima za sufinanciranje javnog otočnog cestovnog prijevoza, te uvjetima i načinu ostvarivanja toga prava*. U razdoblju od dvije godine (2004. i 2005.) za subvencioniranje cijene karata javnog cestovnog prijevoza otočnog stanovništva Uprava za otoke utrošila je sredstva u iznosu od **39.652.392,02** kune.

Za subvencioniranje cijene karata u javnom otočnom pomorskom prijevozu kao i sufinanciranje brodskih linija za otoke Krapanj i Šoltu Uprava za otoke u 2004. i 2005. godini utrošila je sredstva u iznosu od **12.281.606,35** kuna.

Od početka 2005. aktivnosti oko subvencioniranja pomorskog prometa u nadležnosti su i Uprave pomorskog prometa, pomorskog dobra i luka.

Subvencioniranjem putnih karata otočnom stanovništvu u javnom otočnom cestovnom i pomorskom prijevozu na linijama unutar otoka i između otoka i kopna, povećan je broj putnika koji koriste ovu vrstu prijevoza, smanjeni su životni troškovi otočana, utječe se na ostanak stanovništva na otocima, potpomognuta je financijska konsolidacija javnih otočnih prijevoznika, omogućeno je urednije funkcioniranje otočnog prijevoza, te se doprinijelo unapređenju otočnog turizma.

Temeljem *Naputka o postupku i načinu provedbe opskrbe otočnih domaćinstava pitkom vodom brodom vodonoscem ili cestovnim vozilom* („Narodne novine“ 90/02) nastavljeno je i subvencioniranje cijene vode na otocima tako da domaćinstva čiji članovi imaju prebivalište na otoku, a opskrbljuju se vodom vodonoscem ili cestovnim vozilom, plaćaju vodu, do 20 m³ mjesečno, odnosno do 150 m³ ukupne godišnje potrošnje po domaćinstvu, po cijeni koja je jednaka prosječnoj cijeni isporuke vode u matičnoj obalno-otočnoj županiji. Za rečenu je namjenu u 2004. i 2005. izdvojeno **17.854.310,70** kuna.

Krajem 2000. godine tadašnje Ministarstvo za javne radove, obnovu i graditeljstvo u suradnji s tadašnjim Ministarstvom pomorstva, prometa i veza i Ministarstvom zdravstva potpisalo je *sporazum o izgradnji i opremanju interventnih helidroma na hrvatskim otocima*. Temeljem navedenog sporazuma planirana je izgradnja interventnih helidroma na 13 otoka te u gradu Dubrovniku (za Elafite)⁵ opremljenih prijenosnim signalizacijsko-komunikacijskim sustavima za dnevno i noćno letenje. Realizacija ovog projekta imala je za cilj poboljšanje zdravstvene zaštite pučanstva na otocima kroz prijevoz bolesnika i unesrećenih, te omogućavanje bržeg i kvalitetnijeg obavljanja hitnih intervencija, uključujući i protupožarnu zaštitu, za otoke, a koje su do tada bile manjkave i otežane. Za realizaciju

⁵ Otoci na kojima je planirana izgradnja interventnih helidroma su: Vis, Mljet, Korčula, Hvar, Zlarin, Žirje, Dugi otok, Silba, Molat, Susak, Cres, poluotok Pelješac i Rab, te grad Dubrovnik za Elafite.

izgradnje interventnih helidroma s pristupnom cestom i parkiralištem na otocima Rabu, Cresu, Zlarinu i Korčuli u dvije godine ukupno je utrošeno **3.681.381,71** kuna.

U Primorsko-goranskoj županiji koja obuhvaća velike otoke (Krk, Cres, Rab, Lošinj) i male otoke (Unije, Susak, Srakane, Ilovik) egzistira i projekt zračnog povezivanja otoka. U suradnji s Ministarstvom mora, turizma, prometa i razvitka sufinancira se održavanje zračne linije kojom se povezuju otoci Unije i Lošinj. U razdoblju od početka 2004. do kraja prosinca 2005. Ministarstvo mora, turizma, prometa i razvitka uložilo je u realizaciju ovog projekta **210.000,00** kuna. Uvođenje ove zračne linije rezultiralo je nizom pozitivnih učinaka: omogućena je provedba nužne dodatne nastave za školsku djecu, zaposlenom otočnom stanovništvu omogućen je lakši dolazak i odlazak na posao, učestale su posjete liječnika te osigurana brža medicinska pomoć i ostalo.

Pored navedenog Ministarstvo mora, turizma, prometa i razvitka u 2004. godini uložilo je iznos od **27.392.377,92** kuna, te u 2005. godini iznos od **19.813.325,29** kuna u održavanje i izgradnju otočnih lokalnih i nerazvrstanih cesta i puteva, što u navedene dvije godine ukupno iznosi **47.205.703,21** kune.

Temeljem Naputka ministra mora, turizma, prometa i razvitka od 01. listopada 2004. godine u primjeni su bile smanjene cijene karata za prijevoz osobnih i teretnih vozila na državnim trajektnim linijama u odnosu na prethodno razdoblje, za sve korisnike trajektnog prijevoza, što je u cilju učinkovitije primjene odredbi Zakona o otocima. Takva odredba je bila na snazi do 31. ožujka 2005.

Od 01. travnja 2005. godine pravo na popust imaju samo stanovnici s prebivalištem i vozilima registriranim na otocima, uz obavezu ishođenja „otočne karte“ - „vinjete“ koju je izradila Uprava za otoke Ministarstva mora, turizma, prometa i razvitka. Prilikom kupnje trajektne karte za ostvarivanje prava na popust otočani moraju predložiti „vinjetu“, osobnu iskaznicu i prometnu dozvolu. Popust otočanima iznosi do 50% ovisno o veličini vozila, te relaciji putovanja. Od travnja 2005. do lipnja 2006. u šest obalno-otočnih županija ukupno je podijeljeno 46.540 „vinjeta“. Prema dostupnim podacima (podaci Ministarstva unutarnjih poslova) o broju vozila na otocima prije početka primjene „otočne karte“ (vinjete) podijeljeno je 43.756 vinjeta, a do lipnja ove godine naknadno je izdato još 2.784 vinjeta.

Broj izdanih vinjeta travanj 2005. - lipanj 2006.

ŽUPANIJA	Podijeljeno do 01.04.2005.g.	Naknadna podjela	Ukupno
PRIMORSKO-GORANSKA	16.172	970	17.142
ZADARSKA	4.855	496	5.351
DUBROVAČKO-NERETVANSKA	8.654	565	9.219
SPLITSKO-DALMATINSKA	11.345	596	11.941
ŠIBENSKO-KNINSKA	1.743	7	1.750
LIČKO-SENJSKA	987	150	1.137
SVEUKUPNO	43.756	2.784	46.540

Sukladno *Naputku o načinu i uvjetima korištenja dijela poreza na dohodak ustupljenog općinama i gradovima na otocima* donesenog od Ministarstva financija („Narodne novine“ 119/01, 2/03), a temeljem Zakona o financiranju jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, nastavljeno je ulaganje u zajedničke kapitalne projekte od interesa za razvoj otoka.

U razdoblju od početka primjene do lipnja 2006. na računima posebnih namjena jedinica lokalne samouprave na otocima otvorenih pri HBOR-u kumulirano je ukupno 204.936.484,69 kuna, te je do sada potpisano sveukupno 79 ugovora o pojedinačnim projektima, a sukladno 19 potpisanih Sporazuma o zajedničkom financiranju kapitalnih projekata od interesa za razvoj svakog pojedinog otoka. Sveukupno je od 204.936.484,69 kuna kumuliranih sredstava do lipnja 2006. iskorišteno 144.819.701,01 kuna, od čega je u 2004. godini iskorišteno **46.124.003,06** kuna, a u 2005. godini iskorišteno **61.819.672,83** kuna, što za dvogodišnje razdoblje predstavlja iznos od **107.943.675,89** kuna.

(Budući da se prihodi iz dijela poreza na dohodak koji se ustupaju općinama i gradovima na otocima izdvajaju na jedinstveni račun Državne riznice, iznosi su prikazani na pozicijama Ministarstva financija.)

Temeljem članka 26. Zakona o otocima Ministarstvo mora, turizma, prometa i razvitka izradilo je *Uredbu o uvjetima, kriterijima, visini i načinu ostvarivanja prava dodjele državne potpore male vrijednosti otočnim poslodavcima za očuvanje radnih mjesta*. Korisnici potpore su otočni poslodavci (fizičke osobe-obrtnici i pravne osobe) koji moraju zadovoljiti sljedeće uvjete: da imaju sjedište na otocima, da svoju djelatnost obavljaju na otocima, da radnici koje zapošljavaju imaju prebivalište na otocima, da radnici koje zapošljavaju rade kod istog poslodavca najmanje dvanaest mjeseci bez prekida, da njihova tvrtka nije financijska institucija, da udio vlasništva RH, jedinice regionalne ili lokalne samouprave u strukturi vlasništva njihove tvrtke nije veći od 50% .

Osnovni cilj Uredbe je implementacija članka 26. Zakona o otocima, odnosno poticanje zapošljavanja otočnog stanovništva i poticanje otočnog gospodarstva u skladu sa Programima održivog razvitka otoka i Državnim programima razvitka otoka, te ujednačavanje razvitka otoka s razvitkom ostalih regija u Republici Hrvatskoj.

Uredba pruža mogućnost dodjele državne potpore male vrijednosti otočnim poslodavcima koji imaju sjedište na otocima i koji svoju djelatnost obavljaju na otocima, a provedba ovog članka Zakona doprinijeti će razvoju otočnog gospodarstva, stvaranju pogodne klime za otvaranje novih radnih mjesta, poticanju gospodarstvenika na zapošljavanje domicilnog stanovništva, te na prijavljivanje tvrtki na otocima što će dovesti do povećanja prihoda od poreza na dohodak za otočne jedinice lokalne samouprave, što lančano ponovno dovodi do otvaranja novih radnih mjesta.

Također ovom mjerom želi se pomoći i u održivom i demografskom razvoju otoka posebno potičući opstanak i razvoj otočnog malog gospodarstva u segmentu autohtonih - izvornih otočnih djelatnosti u skladu s člankom 15. Zakona o otocima.

Otočni poslodavci sa sjedištem na otocima prve skupine (nedovoljno razvijeni i nerazvijeni, mali, povremeno nastanjeni i nenastanjeni otoci i otočići) imaju pravo na naknadu u iznosu od 100% jedne prosječne isplaćene mjesečne bruto plaće bez doprinosa na plaću, a poslodavci koji iste djelatnosti obavljaju na otocima druge skupine (razvijeni otoci i poluotok Pelješac) imaju pravo na naknadu u iznosu od 50% jedne prosječne isplaćene mjesečne bruto plaće bez doprinosa na plaću.

Davatelj potpore jednom godišnje objavljuje javni poziv za dodjelu državnih potpora male vrijednosti otočnim poslodavcima za očuvanje radnih mjesta kojim se poziva moguće korisnike potpora da u skladu s člankom 11. Uredbe iskoriste jednokratnu godišnju potporu, a sukladno osiguranim sredstvima u državnom proračunu Davatelja potpore.

Korisnici potpora – otočni poslodavci mogu ostvariti pravo na potpore za očuvanje radnih mjesta, u ukupnom iznosu do 750.000,00 kuna, uključujući i iznos svih dodijeljenih državnih potpora male vrijednosti u razdoblju od tri godine, sukladno članku 5. Uredbe o uvjetima, kriterijima, visini i načinu ostvarivanja prava dodjele državnih potpora male vrijednosti otočnim poslodavcima za očuvanje radnih mjesta i članku 5. Uredbe o državnim potporama (Narodne novine, broj 121/2003).

Projekt „Argonaut“ nastao je na temelju studije „Osnova programa razvoja 100 turističkih lučica na hrvatskim otocima“ koju je za tadašnje Ministarstvo za javne radove, obnovu i graditeljstvo, u jesen 2001. godine izradila tvrtka „Barbieri nautica“ iz Opatije.

Stručne službe tadašnje Uprave za otočni i područni razvoj, na osnovi prethodne studije, izradile su projekt „Razvoj sustava turističkih lučica na hrvatskim otocima“ kojeg je Vlada RH u jesen 2002. godine prihvatila i uvrstila u projekte održivog razvitka otoka.

Odlukom Vlade RH od 27.03.2003. (Narodne novine, broj 52/2003) godine osnovana je tvrtka „Argonaut“ d.o.o. sa zadaćom da provodi projekt „Razvoj sustava turističkih lučica na hrvatskim otocima“. Vlada RH bila je jedini osnivač i vlasnik tvrtke. Kako je u nadležnosti Ministarstva mora, turizma, prometa i razvitka bilo nadzirati rad tvrtke, a time i provođenje projekta, bilo je potrebno još jednom razmotriti da li je projekt konceptualno dobro zamišljen te pokušati osmisliti i simulirati efekte i učinke koji će se generirati provedbom projekta. Vezano uz navedeno, 20. svibnja 2004. u Ministarstvu mora, turizma, prometa i razvitka održana je javna rasprava o projektu „Argonaut“.

Javna rasprava definirala je 4 osnovna stajališta:

1. Marine ili lučice grade se na pomorskom dobru i nad njima se ne može steći pravo vlasništva; pomorsko dobro se može koristiti samo temeljem koncesije koja se dobiva isključivo putem javnog natječaja; raspisivanje natječaja za lučice do 200 vezova u nadležnosti je županija
2. Na područjima mnogih otoka postoje stare napuštene luke i lučice koje se mogu malim troškovima staviti u funkciju nautičkog turizma
3. U vremenu tržišne ekonomije nije potrebno da država ulaže novac u projekt koji bi odmah morala privatizirati
4. Republika Hrvatska nema dokument koji bi jasno odredio smjernice razvoja i cilj nautičkog turizma u budućem vremenu

Na osnovi ovih stajališta definiranih javnom raspravom doneseni su sljedeći zaključci:

1. Projekt „Argonaut“ u suprotnosti je sa Zakonom o pomorskom dobru i morskim lukama iz razloga jer prejudicira rješavanje zahvata u prostoru (lukama) bez provedbe natječaja za izdavanje koncesija na pomorskom dobru, a za kojeg su u najvećem broju slučajeva nadležna županijska poglavarstva.
2. Investicijama u postojećim lukama i lučicama sa izgrađenom ali neodržavanom infrastrukturom, mogu se, u kratkom vremenu, stvoriti uvjeti za kvalitetan prihvata nautičara i zadovoljiti potreba za dijelom nedostajućih vezova.
3. U vremenu kada država privatizira preostale državne udjele u tvrtkama, izgradnju novih vezova prikladnije je rješavati kroz dodjelu koncesija i već na početku investicije utvrditi investitora za svaku pojedinu luku i lučicu, umjesto da se iste investicije financiraju sredstvima Državnog proračuna, a potom se pokrene postupak privatizacije.
4. Ministarstvo mora, turizma, prometa i razvitka izradit će „Studiju razvoja nautičkog turizma u RH“ na osnovu koje će Vlada Republike Hrvatske donijeti Strategiju razvoja nautičkog turizma Republike Hrvatske s jasno definiranim ciljevima razvoja nautičkog turizma u RH temeljenim na stvarnom stanju i projekciji budućih potreba. U izradi studije država će u svoje ciljeve integrirati mišljenja jedinica lokalne i regionalne (područne) samouprave. Za izradu studije raspisat će se javni natječaja, a tijekom izrade pratit će i koordinirat povjerenstvo koje će imenovati ministar ministarstva mora, turizma, prometa i razvitka.

Budući da prema takvoj procjeni Ministarstva mora, turizma, prometa i razvitka projekt nije opravdao osnivanje, 2004. godine pokrenut je postupak likvidacije tvrtke „Argonaut“ d.o.o., te je Vlada RH na sjednici održanoj 15. srpnja 2004. godine donijela Odluku o prestanku postojanja društva „Argonaut“ d.o.o.

Na temelju članka 39. Zakona o sustavu državne uprave ministar mora, turizma, prometa i razvitka 16. lipnja 2004. godine donio je Odluku o osnivanju radne grupe za izradu „*Strategije razvoja nautičkog turizma*“.

Zahvaljujući posebnim i izuzetnim prirodnim i artificijelnim atraktivnostima obale i otoka nautički turizam je neprijeporno najprepoznatljiviji hrvatski „turistički proizvod“. Međutim, unatoč dosadašnjim, zaista značajnim razvojnim dostignućima, u mnogim elementima, a i u cjelini gledano, ipak još uvijek nije dosegnuo željenu razinu kvalitete, u cijelosti sukladnoj s raspoloživom resursnom osnovom. Polazeći od navedenog, Ministarstvo je iniciralo izradu „*Studije razvoja nautičkog turizma Republike Hrvatske*“ s ciljem da Studija prezentira cjelovitu sliku dosadašnjeg i budućeg razvitka nautičkog turizma, posebice u odnosu na raspoloživu prirodnu i svekoliku infrastrukturnu, funkcionalnu, organizacijsku i gospodarsku osnovu, njegov sadržaj, prostorni razmještaj, dostupnost, kvalitetu i održivost, odnosno prostorno-eksploatacijsku prihvatljivost.

Ministarstvo mora, turizma, prometa i razvitka s Hrvatskim hidrografskim institutom iz Splita, 27. rujna 2005. godine potpisuje ugovor o izradi Studije, koja je trenutno u završnoj fazi izrade, a izrađivana je u tri faze: I Rezultati analiza postojećeg stanja; II Izlaganje koncepta razvoja nautičkog turizma; III Prijedlog Strategije razvoja nautičkog turizma Republike Hrvatske.

Zbog činjenica da je izrada predmetne Studije od izuzetne važnosti kako bi na osnovu nje Vlada Republike Hrvatske kvalitetno definirala Strategiju daljnjeg održivog razvoja nautičkog turizma RH kao jednog od strateški važnih segmenata hrvatskog turizma, te da je za njenu izradu potreban interdisciplinarni i multisektoralni pristup, bilo je potrebno, prije definiranja konačnog prijedloga Studije, važno čuti i javno mišljenje struke i ostalih institucija koje će neposredno ili posredno biti uključene u budući razvoj nautičkog turizma u Republici Hrvatskoj, a nisu sudjelovali u samoj izradi Studije. Stoga je u travnju ove godine organizirana prezentacija koja je prikazala sadržajnu cjelovitost i sustavnost Studije, prijedlog provodljivosti Studije u praksi, te objasnila prijedlog razvoja nautičkog turizma Republike Hrvatske ubuduće.

Uprava za regionalni razvoj uložila je, sa svojih pozicija Državnog proračuna, u obnovu (sanacija i adaptacija) i izgradnju ukupno 12 škola i školskih dvorana na otocima (Rab, Vrgada, Kali, Sali, Vir, Molat, Pučišća, Vis, Nerežišća, Mljet, Žrnovo, Vela Luka) kroz program CEB V (program obnove škola Razvojne banke Vijeća Europe) sveukupno **30.905.000,00** kuna i to u 2004. godini **8.190.000,00** kuna a u 2005. godini **22.715.000,00** kuna.

Uprava za razvoj turizma je temeljem programa „*Poticaj za uspjeh*“ subvencionirala kamate za kredite u iznosu od **567.345,21** kuna. Ukupna ulaganja na otocima u 2004. iznose **85.831.230,00** kuna plasiranih kroz 28 kredita uloženi u apartmane, hotele, pansionere, aparthotele i kampove (Krk, Rab, Silba, Pašman, Brač, Korčula, Cres, Pag, Krapanj, Murter, Hvar), a u 2005. ulaganja iznose **43.081.299,65** kuna također uloženi u hotele, pansionere i aparthotele uz odobrenje 9 kredita. Ukupno uloženi dvogodišnji iznos je **129.479.874,86** kuna.

Uprava za sustav turističkih zajednica i selektivne oblike turizma je temeljem „*Programa poticanja, zaštite, obnove i uključivanja u turistički nerazvijenim područjima*“ dodijelila državne potpore na otocima u 2004. godini u iznosu od **190.000,00** kn (Svjetionik Rivanj, stari zanati na otoku Prviću, seosko gospodarstvo u Janjini na Pelješcu i tradicijska konoba na Visu), a u 2005. godini u iznosu od **135.000,00** kn (Centar za održivi razvoj Ekopark Pernat, Lubenice; uređenje parka «Faust Vrančić» otok Prvić; Škola tradicijskog graditeljstva, Udruga studenata arhitekture EASA). Ukupno izdvojeni dvogodišnji iznos je **325.000,00** kn.

Uprava pomorskog prometa, pomorskog dobra i luka (UPPPDL) u okviru svojeg poslovanja zadužena je za brigu o unapređenju sustava prometnog povezivanja otoka s kopnom i otoka međusobno kao jednog od najbitnijih elemenata otočnog održivog razvoja i temeljne pretpostavke za vođenje otočne razvojne politike. Kroz svoje poslovanje Uprava skrbi i sve svoje aktivnosti usmjerava u poboljšanje postojećeg stanja prometnog sustava, njegove razvijenosti, prilagodljivosti i učinkovitosti. Jedna od aktivnosti je i poticanje redovitih pomorskih putničkih i brzobrodskih linija za što je u 2004. godini utrošeno **290.000.000,00** kuna, a u 2005. godini **333.957.946,00** kuna.

Također s pozicija Državnog proračuna Uprave, u projekte sanacije i rekonstrukcije objekata podgradnje i nadgradnje u lukama otvorenim za javni promet na području 6 obalno-otočnih županija, a od važnosti za pomorsko povezivanje otoka s kopnom i otoka međusobno, utrošeno je u 2004. godini **5.663.000,00** kuna, a u 2005. godini **5.963.784,00** kuna, što sveukupno kroz dvogodišnje razdoblje predstavlja uložena sredstva u iznosu od **11.626.784,00** kuna.

U cilju organiziranja sustavne brige države o otocima, u ožujku ove godine donesen je i *Zakon o prijevozu u linijskom i povremenom obalnom pomorskom prometu* („Narodne novine“ 33/06). Njime se, između ostalog, uspostavlja kvalitetniji sustav javnog pomorskog prijevoza kojim se osigurava redovita povezanost naseljenih otoka s

kopnom i naseljenih otoka međusobno, kao i naselja na kopnu, s primjerenim brojem kako dnevnih veza u oba pravca, tako i noćnih plovidbi, u cilju što kvalitetnijeg i operabilnijeg provođenja odredbi članka 9. Zakona o otocima, a time stvaranja boljih uvjeta za život na otocima i poticanja njihovog razvitka.

Uspostava sustava javnog prijevoza temelji se na načelima:

- poticanja gospodarskog razvoja otoka
- kontinuitetu i redovitosti prijevoza s brodovima određenog kapaciteta i vrste, te osiguranja odgovarajuće kvalitete prijevoza
- uslugama prijevoza s unaprijed određenim cijenama i drugim uvjetima i to posebno za određene kategorije putnika i za određene linije
- davanje potpore brodarima, bez koje nije moguće osigurati kontinuitet i redovitost javnog prijevoza na određenim linijama
- prilagođavanje javnog prijevoza stvarnim zahtjevima
- osiguravanja dodatnih usluga prijevoza.

Na temelju članka 20. Zakona o prijevozu u linijskom i povremenom obalnom prometu radi obavljanja poslova u vezi s davanjem koncesija za obavljanje javnog prijevoza na državnim linijama obalnog pomorskog prometa u okviru djelokruga i nadležnosti određenih Zakonom osnovana je Agencija za obalni linijski pomorski promet sa sjedištem u Splitu.

Na temelju članka 9. Zakona o otocima Vlada Republike Hrvatske je na svojoj sjednici 20. travnja 2006. godine donijela Odluku o uvođenju noćnih putovanja na državnim trajektnim linijama. Osnovna namjera bila je smanjiti izoliranost otoka i još više prilagoditi prometne veze potrebama otočana za što učestalijim povezivanjem s kopnom. Rezultat je da je od ukupno 124.870 stanovnika otoka njih oko 90% 24 sata povezano s kopnom. Dodatna noćna putovanja uvedena su na sljedećim državnim trajektnim linijama: Valbiska-Merag, Jablanac-Mišnjak, Zadar-Preko, Split-Supetar, Drvenik-Sućuraj i Split-Stari Grad i to u vremenu između 23⁰⁰ i 04⁰⁰ sata.

Uprava zračnog prometa kroz razvoj sustava zračnog prometa utječe na unapređenje prometnog povezivanja otoka s kopnom i otoka međusobno. U tu svrhu ulagano je u tri zračne luke koje se odnose na prometno povezivanje otoka i to: zračnu luku Rijeka, aerodrom Brač i zračno pristanište Mali Lošinj. Projekti vezani uz nabrojene lokacije bili su nabavka sigurnosne opreme za aerodrom Brač, izrada projektne dokumentacije, elaborata utjecaja na okoliš i glavnog arhitektonskog projekta te dogradnja i rekonstrukcija piste za zračno pristanište Mali Lošinj, za što je utrošeno **2.210.251,24** kune u 2004., a u 2005. je u idejni projekt za rekonstrukciju piste zračnog pristaništa Mali Lošinj, sigurnosnu opremu i rtg uređaje za aerodrom Brač, te zaštitnu ogradu zračne luke Rijeka uloženo **3.912.633,98** kuna, što za promatrano dvogodišnje razdoblje iznosi **6.122.885,22** kune.

MINISTARSTVO GOSPODARSTVA, RADA I PODUZETNIŠTVA

angažirano je na provedbi nacionalnog energetskeg programa CROKOK kroz izradu i provedbu Državnog programa energetske opskrbe otoka – CROKOK. Kroz ovaj program sufinancirane su sljedeće aktivnosti:

- izrada planova razvoja energetike na otocima
- priručnik za primjenu Atlasa sunčeva zračenja na području Republike Hrvatske
- program kontinuiranog praćenja režima strujanja u Hrvatskoj za potrebe izrade atlasa vjetra i lociranja vjetroenergetskih objekata

Za potrebe izrade provedbenih propisa na području korištenja obnovljivih izvora energije koji će omogućiti značajna ulaganja privatnog kapitala i na otocima (trenutno ograničenje predstavlja ZOP zabrana gradnje vjetroelektrana na zaštićenom području) ovo je Ministarstvo predvidjelo **390.000,00** kuna.

U okviru projekta “Energetski plan razvoja otoka Primorsko-goranske županije” ispitane su tehnoeekonomske mogućnosti gradnje distributivne mreže za prirodni plin i ukapljeni plin na otocima Krku, Malom Lošinju, Cresu i Rabu. Za te potrebe korišteni su programi *Optiplan* i *Mafiozi*. Primjenom programa *Balance* utvrđena je potrošnja energije i ostalih energenata za decentraliziranu opskrbu potrošača, kao i mogućnosti povećanja mjera energetske učinkovitosti i primjenu obnovljivih izvora energije.

U okviru provedbe nacionalnog programa za korištenje energije vjetra ENWIND realiziran je pilot projekt, a privatni ulagač - *tvrka Adria Wind Power* – u svojstvu neovisnog proizvođača energije koji je potpisao ugovor s HEP-om (uz pomoć Ministarstva gospodarstva, rada i poduzetništva) investirao je oko 48 milijuna kuna.

Pored rečenog, ovo Ministarstvo provodi i Program poticanja malog i srednjeg poduzetništva Vlade RH, donesen 5. svibnja 2004. Program je kreiran u cilju ravnomjernijeg razvoja svih područja RH, stvaranja pozitivnog poduzetničkog ozračja, povećanja broja malih i srednjih poduzeća i zaposlenosti i izgradnje novih poduzetničkih zona. Za provedbu planiranih mjera Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva utvrdilo je konkretne provedbene aktivnosti kojima kroz zaokruženi ciklus projekata zadovoljava potrebe poduzetnika, a realizacija poduzetnicima koji posluju na otocima dodijeljene su bespovratne potpore po projektima koji su dani u tablici u prilogu. Navedeni projekti namijenjeni su prvenstveno poticanju proizvodnih djelatnosti malih i srednjih poduzetnika. Ukupno je u ove dvije godine realizirano 98 zahtjeva za bespovratnu potporu poduzetnicima koji posluju na otocima.

Osim toga Ministarstvo djeluje i kroz projekt Lokalni projekti razvoja – poduzetnik, kroz koji Ministarstvo i županije u suradnji s bankama subvencioniraju kamatu na poduzetničke kredite u iznosu 2-4%. Ovdje su obuhvaćeni projekti Poduzetnik, Nove tehnologije, Branitelji (u suradnji s Ministarstvom obitelji, branitelja i

međugeneracijske solidarnosti), Poduzetništvo žena, Poduzetništvo mladih i Socijalne usluge. Zahtjevi za kredite podnose se županijskim Povjerenstvima za provedbu projekta Lokalni projekti razvoja – poduzetnik, koja raspolažu i kompletnom evidencijom odobrenih zahtjeva.

U cilju razvoja obrtništva Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva razvija projekte usmjerene na povećanje broja obrta i poticanje zapošljavanja. Za razvoj otoka od posebnog je značenja projekt *Tradicionalni obrti* kojim se potiču stari manje dohodovni obrti koji su značajni za gospodarstvo i stanovništvo na otocima, te projekt Dokvalifikacije i prekvalifikacije kojim se potiču fizičke osobe na polaganje majstorskih ispita i ispita o stručnoj osposobljenosti ili na prekvalifikaciju koja im omogućuje registriranje vlastitog obrta ili pružaju šire mogućnosti za zapošljavanje.

Kroz projekt *Poduzetničke zone* ovo Ministarstvo je od 2001. sufinanciralo izgradnju 12 poduzetničkih zona na otocima u ukupnom iznosu od 8.850.000,00 kuna, od čega se na 2004. i 2005. odnosi **6.450.000,00** kuna. Za poduzetništvo ciljnih skupina (mladi, žene, branitelji) izdvojeno je 183.470,00 kuna.

Ukupna ulaganja ovog Ministarstva u dvogodišnjem razdoblju iznose **9.902.079,00** kn.

MINISTARSTVO ZDRAVSTVA I SOCIJALNE SKRBI je na području brige o zdravstvenoj zaštiti na otocima u razdoblju od 2004. do kraja 2005. realiziralo nekoliko projekata izgradnje, sanacije, i opremanja otočnih ambulanti (Jelsa, Hvar, Ugljan, Rab, Mali Lošinj, Šolta, Lastovo, Hvar, Vis, Brač, Šolta, Silba, Ist, Molat i Dugi otok) te projekt telemedicine na hrvatskim otocima. Za sve ove aktivnosti utrošeno je ukupno **7.087.798,00** kuna.

Za projekt telemedicine na hrvatskim otocima izdvojeno je **4.303.840,00** kuna.

Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi također se, u okviru svoje redovne djelatnosti, angažiralo na projektu izgradnje Doma za starije i nemoćne u Blatu, uloživši u njega **6.536.540,00** kuna.

Sveukupna ulaganja s pozicija ovog Ministarstva u 2004. i 2005. na hrvatskim otocima iznose **17.928.178,00** kuna.

MINISTARSTVO ZNANOSTI, OBRAZOVANJA I ŠPORTA je u svoje redovne programe kapitalnih ulaganja u školstvo uključilo i škole na otocima. Tako je obuhvaćena izgradnja, rekonstrukcija i sanacija 6 škola na otocima (Murter, Novalja, Mali Lošinj, Korčula, Blato, Pag), te je u razdoblju od 2004. godine do kraja 2005. godine uloženo **38.145.314,90** kuna.

U okviru djelokruga Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa u razdoblju od 2004. do kraja 2005. godine odobrena su 2 znanstveno-istraživačka projekta za područje otoka za koje je utrošeno ukupno **103.000,00** kuna. Riječ je o projektima „Geografske osnove

razvoja malih hrvatskih otoka“ i „Toponimija neistraženih sjevernodalmatinskih otoka“.

Ukupno je s pozicija ovog ministarstva uloženo **38.248.314,90** kuna.

MINISTARSTVO POLJOPRIVREDE, ŠUMARSTVA I VODNOGA GOSPODARSTVA nema poseban program poticanja ulaganja ili ulaganja na otocima ali je kroz model Investicijske potpore za nabavu ribarskih plovila, nove opreme i mehanizacije za poljoprivredu, ribarstvo i šumarstvo u dvogodišnjem razdoblju uložilo **3.899.743,60** kn (ulaganja su pokrila otoke Primorsko-goranske, Zadarske i Splitsko-dalmatinske županije), a temeljem programa „Uspostavljanje matičnjaka za kontroliranu reprodukciju ribe“ uloženo je u tvrtke na otoku **750.000,00** kuna u 2004. Kroz Program obnove opožarenih šumskih i poljoprivrednih površina na otocima i priobalju uloženo je u 2004. i 2005. godini **7.685.500,00** kuna. Ukupna ulaganja ovog Ministarstva iznose **12.335.243,60** kuna.

MINISTARSTVO KULTURE u okviru svoje djelatnosti podržava i brojne projekte na otocima u koje je u 2004. i 2005. uložilo **29.014.870,85** kuna. Sustavna briga o otocima obuhvatila je zaštitne radove na nepokretnim i pokretnim kulturnim dobrima i mjere tehničke zaštite u svim obalno-otočnim županijama, odnosno većini velikih otoka i dijelu manjih. Za knjižnice na otocima nabavljana je knjižna i neknjižna građa (Rab, Krk, Mali Lošinj, Cres, Pag, Ugljan, Dugi otok, Vis, Hvar, Brač, Šolta, Korčula). Knjižnice redovito dobivaju i knjige otkupljene u Ministarstvu kulture putem "Javnog poziva za potporu izdavanju knjiga". Financira se i informatizacija knjižnica i čitaonica, ali i ostalih ustanova kulture, te sufinancira adaptacija i opremanje knjižnica.

Pored rečenog Ministarstvo financira muzejsko-galerijsku i likovnu djelatnost na otocima, novomedijsku djelatnost, informatizaciju knjižnica i čitaonica, nakladničku i kazališnu djelatnost, kulturni amaterizam i međunarodnu kulturnu suradnju.

Ovo Ministarstvo također je podržalo i financiralo projekte razvoja zaštićenih područja (nacionalnih parkova i parkova prirode) koja se nalaze na našim otocima.

MINISTARSTVO OBRANE je za izgradnju objekata i infrastrukture za prihvatanje mornaričkih radara na otocima uložilo **23.207.586,00** kuna.

MINISTARSTVO ZAŠTITE OKOLIŠA, PROSTORNOG UREĐENJA I GRADITELJSTVA odobrilo je financijska sredstva za programe zaštite okoliša i izrade prostornih planova uređenja općina i gradova.

Za financijsku pomoć pri izradi prostornih planova na otocima, odobreni su zahtjevi u iznosu od **125.000,00** kuna.

Iz sredstava Fonda za zaštitu okoliša i energetska učinkovitost jedinica lokalne samouprave na otocima odobreno je **174.905.915,58** kuna kreditnih sredstava za sanaciju službenih odlagališta komunalnog otpada, sanaciju divljih odlagališta, nabavu kanti i kontejnera te projekte biološke i krajobrazne raznolikosti. U tu svrhu s jedinica lokalne samouprave potpisani su ugovori koji će se moći realizirati kada jedinice lokalne samouprave osiguraju svoj udio u takvoj kreditnoj potpori.

MINISTARSTVO PRAVOSUĐA je u okviru projekta kapitalnih ulaganja u pravosudna tijela na otocima, u uređivanje i opremanje pravosudnih tijela (računalna oprema za sudove na otocima), te sređivanje zemljišnoknjižnih odjela uložilo 710.400,35 kn u 2004. i 2005., a za izobrazbe zaposlenika (sudaca i referenata) u 2005. 13.275,60 kn što ukupno za dvogodišnje razdoblje iznosi **723.675,95** kuna.

Ministarstvo pravosuđa plaća rad sudskih povjerenstava za obnovu i osnivanje zemljišnih knjiga u katastarskim općinama na otocima (u tijeku Premuda, Šolta i Supetar) iz sredstava Državnog proračuna za tekuću godinu.

MINISTARSTVO FINANCIJA ulagalo je 2004. i 2005. u objekte za potrebe porezne uprave na Hvaru, Braču, Krku i Lošinju. Ukupno je uloženo **522.980,19** kuna.

MINISTARSTVO OBITELJI, BRANITELJA I MEĐUGENERACIJSKE SOLIDARNOSTI iskazalo je brigu za stare i nemoćne na otocima. Ono u suradnji s Gradom Šibenikom i Domom za starije i nemoćne osobe „Cvjetni dom“ u Šibeniku provodi programe međugeneracijske solidarnosti na šibenskim otocima Zlarinu, Kapriju, Žirju i Krapnju i to: „Pomoć u kući starijim osobama“ i „Dnevni boravak za starije osobe“ u provedbu kojih je uloženo ukupno **1.335.253,44** kune u cilju poboljšanja kvalitete življenja starijih osoba na šibenskim otocima.

Pored rečenog, potpomognut je čitav niz udruga koje djeluju na otocima a pokrivaju kulturno-edukativne programe sa **605.974,00** kuna, te projekt poticanja osnivanja zadruga hrvatskih branitelja sa **150.000,00** kuna.

Ukupno izdvojena sredstva s pozicije ovog Ministarstva iznose **2.091.227.44** kuna.

FOND ZA REGIONALNI RAZVOJ sufinancirao je u proteklom dvogodišnjem razdoblju infrastrukturne zahvate na otocima i ustroj poduzetničkih zona u ukupnom iznosu od **7.405.244,60** kuna. Sufinancirani su vodovodno-kanalizacijski sustavi na Korčuli (Vela

Luka, Blato, Smokvica), Pašmanu i Braču (Pučišća), rekonstrukcija prometnice na Visu (Komiža) i poduzetničke zone na Pagu (Novalja) i Hvaru (Vrbanj).

HRVATSKA ELEKTROPRIVREDA (HEP) je u projekte izgradnje, rekonstrukcije, zamjene, revitalizacije, proširenja i sanacije mreže, objekata i naponskih prilika na hrvatskim otocima uložila **131.817.964,04** kuna. Izrada projektne dokumentacije financirana je u iznosu od **400.000,00** kuna. Ukupno je u promatranom razdoblju uloženo **132.217.964,04** kuna.

HRVATSKA BANKA ZA OBNOVU I RAZVOJ (HBOR)

Osim kroz „Program kreditiranja razvitka otoka“, koji se provodi sukladno važećim odredbama Zakona o otocima, HBOR je po svim svojim programima kreditiranja osigurao znatno povoljnije uvjete kreditiranja za poduzetnike koji ulažu na otocima. Predviđene su povlaštene kamatne stope od 2% za korisnike s izvozno orijentiranim projektima i 4% za sve ostale projekte. Navedeni programi kreditiranja provode se u suradnji s poslovnim bankama ili direktnim kreditiranjem krajnjih korisnika.

HBOR je preko spomenutih programa kreditiranja omogućio kreditiranje 137 otočnih programa u promatranom razdoblju. Za tu je namjenu odobreno kredita u iznosu od **805.260.497,04** kuna, čime se osmišljava otočni autohtoni gospodarski razvoj. Kreditna aktivnost preko HBOR-a pokrila je programe poticanja razvitka malog i srednjeg poduzetništva, restrukturiranje gospodarskih subjekata, potpore turističkom sektoru, samozapošljavanje, pripreme roba za izvoz, obnovu i razvitak infrastrukture te razvitak otoka.

HRVATSKE ŠUME su u okviru plana gospodarenja šumama i šumskim zemljištima u razdoblju od 2004. do kraja 2005. godine u projekte gospodarenja šumama i šumskim zemljištima, izgradnje i održavanja protupožarnih prosjeka i šumskih cesta, održavanje motrionica, uzgojnih radova, uređivanje šuma i suzbijanje biljnih bolesti uložile ukupno **30.451.566,65** kuna. Kroz ove aktivnosti pokriveni su otoci Korčula, Hvar, Brač, Pag, Krk, Rab, Cres i Lošinj.

HRVATSKE CESTE su kroz aktivnost ulaganja u cestovnu infrastrukturu na hrvatskim otocima u 2004. i 2005. u otočne ceste, obilaznice, mostove, trajektne prijelaze i uređenje križanja te redovno i izvanredno održavanje uložile **201.258.408,00** kuna, dok je za sufinanciranje Županijskih uprava za ceste uloženo **16.498.526,00** kuna, što ukupno u dvogodišnjem razdoblju iznosi **217.756.934,00** kuna.

HRVATSKA POŠTA je u sklopu svoje redovne aktivnosti razvijanja mreža poštanskih ureda, te modernizacije postojećih, na otocima u posljednje dvije godine uložila **2.012.795,87** kuna. Ulaganja se odnose na tehnička sredstva zaštite (protuprovalni sustavi), opremu i prijevozna sredstva.

HRVATSKE VODE u suradnji s Ministarstvom mora, turizma, prometa i razvitka i jedinicama lokalne samouprave i komunalnim otočnim poduzećima u proteklom dvogodišnjem razdoblju realizirale su veliki broj projekata kojima je uvedena ili poboljšana vodoopskrba otoka, izgrađeni sustavi odvodnje oborinskih i otpadnih voda, te je izvršena zaštita voda i mora od onečišćenja i zagađenja. U promatranom razdoblju ukupno je uloženo **68.648.200,00** kuna.

HRVATSKE TELEKOMUNIKACIJE su, uvažavajući Program razvitka mreže T – Hrvatskih telekomunikacija, ulagale u sljedeće projekte na otocima: izgradnja telekomunikacijske infrastrukture (TKM, SVK), rekonstrukcija, sanacija i proširenje; polaganje podmorskih svjetlovoda; uvođenje fiksne telefonije; ugrađivanje i montiranje opreme. Ukupna ulaganja iznose **22.691.000,60** kuna. U 2004. i 2005. rađeno je na podvodnim i kopnenim trasama na nizu naših otoka: od Krka, Cresa, Lošinja, Ilovika, preko Ugljana, Murtera, Prvića, Zlarina i Pašmana do Drvenika, Šolte, Brača, Hvara, Šćedra, Korčule, Mljeta, Šipana, Lopuda i Koločepa.

III. IZMJENE I DOPUNE ZAKONA O OTOCIMA

Imajući u vidu činjenice o postignutim pozitivnim učincima provedbe Zakona o otocima, te nastojanju da se otklone uočene poteškoće u njegovoj provedbi i uvedu poboljšanja u upravljanje otočnim razvojem, izrađene su i od Hrvatskog Sabora usvojene nove Izmjene i dopune Zakona o otocima („Narodne novine“ 33/06).

Izmjene i dopune Zakona o otocima obuhvatile su: uvođenje nove metodologije definiranja otoka i njihove klasifikacije prema preporukama Međunarodne hidrografske organizacije; definiranje provoditelja programa održivog razvitka otoka; primjerenije definiranje naziva i proširenje zadaća Povjerenstva za otoke pri županijama (Povjerenstvo za nadziranje upravljanja otočnim razvitkom); uvođenje nadoknade troškova vlastitog prijevoza za invalidne osobe koje ne mogu koristiti usluge javnog otočnog cestovnog prijevoza; jasnije i točnije definiranje odredbe koja se odnosi na divljač i lovstvo na otocima (definiranje divljači koja primarno obitava na otocima, definiranje ovlasti nad provođenjem predmetne odredbe te izdavanja dozvola za unos i uzgoj u svrhu lova); jasnije definiranje odredbe kreditiranja otočnih ulagača uz povlaštene uvjete (HBOR putem svojih programa kreditiranja potiče ulaganja fizičkih, fizičkih osoba-obrtnika i pravnih osoba koje na otocima započinju ili proširuju djelatnosti određene čl. 15. Zakona o otocima); usklađenje odredbe o potporama otočnim poslodavcima sa Zakonom i Uredbom o državnim potporama, odnosno s pravnom stečevinom EU; redefiniranje odredbe o uvođenju naziva hrvatski otočni proizvod u skladu s postojećom pravnom regulativom; proširenje ovlasti Otočnog vijeća kao savjetodavnog tijela pri provođenju mjera i aktivnosti ukupnog održivog razvitka otoka; uvođenje instituta prvokupa u cilju zaštite nekretnina na otocima.

Pozitivni učinci uvođenja instituta prvokupa:

- a) zaštita hrvatskih otoka od neprimjerene prodaje nekretnina putem instituta prava prvokupa RH, te jedinicama regionalne i lokalne samouprave
- b) utvrđivanje granice pomorskog dobra sukladno Zakonu o pomorskom dobru i morskim lukama na otocima na kojima to još nije utvrđeno
- c) zaštita i korištenje malih, povremeno nastanjenih i nenastanjenih otoka i okolnog mora, očuvanje i unapređivanje postojeće biološke i krajobrazne raznolikosti uz razumno korištenje prirodnih dobara na principima održivosti, donošenjem posebnog državnog programa - Državnog programa zaštite i korištenja malih, povremeno nastanjenih i nenastanjenih otoka i okolnog mora

IV. ZAKLJUČAK

Iz svega navedenog razvidno je kako je u navedenom razdoblju provedbe Zakona o otocima u 2004. i 2005. godini Vlada Republike Hrvatske, vodeći se načelom da je „razvoj otoka mjera za razvoj Republike Hrvatske“, te povećanjem ukupnih ulaganja u hrvatske otoke kroz ulaganja u brojne projekte javnih poduzeća i svih ministarstava, učinila velik iskorak u želji da otočani na hrvatskim otocima žive bolje, da imaju kvalitetniju zdravstvenu zaštitu, socijalnu skrb, obrazovanje, bolju prometnu povezanost, primjerenu komunalnu infrastrukturu. Provedeni i realizirani projekti za cilj su imali održiv razvoj hrvatskih otoka, što znači zaustavljanje depopulacije i bolju demografsku sliku otoka, primjerenu zaštitu prostora, kontinuiran gospodarski razvoj baziran na bogatim resursima otoka i mora koji ne ide na štetu budućih naraštaja. U skladu s time, a s namjerom sustavnog provođenja politike razvoja otoka i izbjegavanja slučajnosti, sve aktivnosti Države na temu razvoja otoka regulirane su planskom, programskom i zakonodavnom dokumentacijom.